

УДК 821.161.2. – 1.09 «18» Т. Шевченко

Наталія ВИГОДОВАНЕЦЬ

**«ДАВИДОВІ ПСАЛМИ» ТАРАСА ШЕВЧЕНКА:
ПОЕТИЧНЕ ВІДЛУННЯ В ЧАСІ**

Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. Випуск 1 (31).
Вигодованець Н. «Давидові псалми» Тараса Шевченка: поетичне відлуння в часі; 14 стор.; кількість бібліографічних джерел – 22; мова – українська.

Анотація. У статті простежується своєрідність перекладацької практики Тараса Шевченка і відлуння «геніальності його схвильованої сповіді» у переспівах Псалтиря Іваном Франком та Ліною Костенко.

Ключові слова: теодицея, дух першотвору, діалог, різнокодковість.

У сучасному шевченкознавстві актуалізується питання «біблійного складника» Шевченкової творчості. Так, Віктор Радучький метою кількох своїх праць обрав Псалтир у аналітичному зіставленні біблійних текстів із численними слов'янськими перекладами, в т. ч. україномовними Тараса Шевченка [12, с. 125]. Подібну тему порушує також проф. Тетяна Мейзерська [9, с. 83].

У контексті виділеної вище статті В. Радучького, який прагне переконати, що Шевченко «став чи не класичним прикладом українського діяча культури, для якого Псалтир та народні пісні завжди стоять поруч» [12, с. 127], постає у пам'яті відомий афоризм Івана Дзюби: «Шевченка розуміємо настільки, наскільки розуміємо себе» [3, с. 3]. Тому є підстави погодитися із Євгеном Сверстюком у його менш категоричному, зате глибшому, порівняно з В. Радучьким, судженні: «Очевидно, Псалтир і народна пісня відкрили йому (Т. Шевченкові – Н. В.) в дитинстві тайну символіки, яка охоплює таємницю сутності» [14, с. 11].

Символіка Псалтиря – воістину вражаюче у віках явище. Так, св. Василь Великий писав: «Чого тільки не знайдеш у них (псалмах – Н. В.)! Прояв могутності, досконалість справедливості, поважність поміркованості, повноту мудрості, шлях до покути, міру терплячості, одне слово, – уся сукупність блага» [19, с. 618]. (Напевно, у подібних вимірах можна ідентифікувати також всесвітню славу української народної пісні!).

Визначний філолог і бібліїст Іван Хоменко, крім інших власних наукових пошуків у царині Псалтиря, до процитованого вище із св. Василя Великого, немовби, додає: «Якщо людині практичного складу й справді спершу буває нелегко освоїтися з цією невичерпною щедрістю образного вислову, то зате – і саме з огляду на це – псалми завжди були одним із найбагатших джерел, з яких черпає живучі сили чувство поета. Зокрема, в Україні вплив їхній на літературу був і залишається вирішальним від найдавніших часів аж до найновіших. Псалми були хлібом насущним для великого письменника українського середньовіччя

князя Володимира Мономаха, який широко включає їх у свої тексти... А переспіви з псалмів, що їх творили такі велетні нашого слова, як Шевченко та Леся Українка, – на очах й на устах чи не кожного освіченого українця. У тому, що за години тяжких для всього народу іспитів його співці звертаються до Всевишнього піснопіннями віри та надії, немає нічого випадкового» [19, с. 618-619].

Академік Іван Дзюба у статті «Бог, релігія, церква в житті і творчості Шевченка» навчає, що в суспільній свідомості неминуче переплутування «сфер відповідальності» небесного владики і земних владик оберталось проблемами для репутації першого, оскільки йому нерідко ставилися на карб далеко не християнські діяння святопомазаників, які й Христову церкву ставили собі на службу» [4, с. 52].

Наведена методологічна настанова уможливорює в значній мірі пом'якшити думку, що головною проблемою Першого псалма, як власне і всіх псалмів Давидових, є проблема моральних чеснот, тих чеснот, що з найдавніших часів зовсім не пов'язані ні з розумом, ні з владою, а є лише чинами індивідуальної волі та індивідуального вибору між можливими лініями поведінки» [9, с. 85]. Не можна погодитися з проф. Мейзерською також тому, що у релігійній літературі виділяється три основних групи псалмів: хвалебно-віддячувальні, молитовні та учительні [там само], бо у тій же таки літературі виділяються і інші тематичні групи псалмів.

Світова літературознавча шевченкіана, володіючи визначними науковими досягненнями в усі часи, на жаль, у 50-ті роки ХХ ст. віддала перевагу європейській традиції, яку заперечив один із найвпливовіших інтелектуалів минулого століття, канадський мислитель, історик і теоретик літератури Герман Нортроп Фрай (1912–1991). На його думку, п'ятдесят років тому була погана мода нападати за це (позасистемні підходи до біблійної типології – Н. В.) на романтиків, доводячи, що вони сплутували літературу й релігію [17, с. 20]. У шевченкознавстві певний аналог відчуваємо у міркуванні проф. Д. Чижевського (цитую): «До неясного образу «воскресіння»

України романтиків приєднуються у Шевченка біблійні образи:

*І, о диво! Трупи встали
Очі розкрили;
І брат з братом обнялися,
І проговорили слова тихої любови»*

[20, с. 442].

Словом, сучасне, – від 1979-го року, коли з'явилися праці Л. Плюща, Г. Грабовича, Б. Рубчака, Ю. Шереха, коли до Шевченкової творчості започатковано філософсько-антропологічний підхід, – звернення учених до проблеми «Біблія і Шевченко», взагалі кажучи, напевно, може вважатися «апробацією нового методу дослідження Шевченкової творчості» [6, с. 125], однак класичною залишається дефініція Михайлом Драгомановим події, за якої «слов'янський кружок у Києві (Кирило-Мефодіївське братство – Н. В.) затяг його (Шевченка – Н.В.) ще більше в Святе Письмо, яке положило на ньому свою печать навіки» [5, с. 47-48].

У праці «Правда Кобзаря» (1961) Василь Барка уточнив: чимало поезій «Кобзаря» є безнастанний, часами вельми драматичний, але завжди безпосередній діалог людини з Богом» [цит. за: 6, с. 52].

Юрій Шерех підійшов до розв'язання порушеної проблеми структуралістськи. У праці «Микола Ге і Шевченко: мистець у відмінному контексті» він застерігає від думки, що тема України є осердям Шевченкової поезії, бо «це твердження повертає нас сприймати Шевченка, поперед усього як національного політичного трибуна. Звичайна статистика доводить помилковість твердження. В повному корпусі Шевченкової поезії слова Україна і український вжито 269 разів, відносно часто. Але слова Бог, Божий, Господь, Господній, Ісус, Христос та Христів – 1281 раз!... Правда, певна частина випадків припадає на стійкі звороти менше-більше вигуків форми типу: «Боже мій!». Та навіть коли їх відкинути від загального числа, то все одно згадка про Бога значно переважає згадку про Україну» [22, с. 70].

Питання джерел та життєвих обставин поета, в яких творився цикл «Давидові псалми», досліджені шевченкознавцями [21, с. 504-505]; що ж стосується питання поетики циклу, то вони можуть бути поглибленими. Зокрема, як можна думати, особливістю циклізації Шевченкових псалмів є своєрідний, власне авторський, підхід поета-перекладача до першотвору. Обізнаний із жанровим змістом усіх 150-ти віршів Псалтиря, Шевченко для десяти поезій свого циклу опрацював усі п'ять відомих Книг біблійної збірки [19, с. 617-704]. Із «Книги першої» він вибрав вірші 1 та 12; із «Книги другої» – 43, 52, 53; із «Книги третьої» – Псалом 81; з «Книги четвертої» – 93; з «книги п'ятої» – 132, 136, 149. Між іншим, у подібний спосіб працював Шевченко – перекладач також із текстом «Слова о полку Ігоревім». Його

творчі інтенції сягнули кульмінаційних, сповнених найвищої душевної напруги поета – патріота ХІІ ст., акордів – Плачу Ярославни та ліричного пафосу трагедії Каяли. Очевидним є також те, що Шевченко володів сучасними йому перекладацькими практиками. Він обрав не масоретську, а єврейську Біблію, в якій від псалма 10-го до 148-го число кожного вірша на один більше, тож псалом 10-й у перекладах грецькому, латинському та слов'янському є 11-им, – і так – до 148-го, зато псалми за номером 116 і 117 поділені на два окремі [див.: 19, с. 617].

Шевченкова праця над Псалтирем спричинилася до появи полярних відгуків його сучасників. І. І. Сердюков засумнівався у її доцільності [21, с. 505], натомість П. Куліш у листі до О. Бодяньського від 23 травня 1846 року згадував: «Шевченко переложив 136 і 149 псалми с блистательним успіхом (не одні тільки эти, но и другие у него)» [21, с. 505]. Цікаво, що «дивне протистояння геніїв» – Шевченко – Куліш – і в цьому конкретному випадку схилилось на бік першого: для т. зв. Біблії Куліша адекватний переклад Псалтиря здійснив Іван Пулюй, без жодних намагань поетизувати його [див.: 11, с. 506-570]. Приміром, псалом № 53 (52) у І. Пулюя виглядає наступним чином:

Псалма 53 (2)

*Проводиреві хора на Малахаті, наука
Давида*

*І. Безумний каже в серці своїм: Нема Бога!
Розвернулися і творять огидну неправду; нема там ні одного, хто б добро чинив...»* [11, с. 528].

За переконаннями біблієзнавців, 53-й псалом належить до групи особистих бажань псалміста [див.: 19, с. 617]. У Шевченковому циклі, уже як вірш 52-й, він набуває, властивої Псалтиреві ритмічної, пісенної, побудованої на особливому синтаксичному паралелізмі організації форми:

*Пребезумний в серці скаже,
Що Бога немає,
В беззаконії мерзів,
Не творить блага»* [21, с. 259-260].

Акцентуючи на біблійному моменті олюдження Господа, поет переконує, що Всевишній теж «дивиться», розшукує хоча б одну особу «взискующу Бога», та:

*Нема добротворящого,
Нема ні одного* [21, с. 260].

Із сюжетним розгортанням ліричного чуття у Шевченковому творі потужнішає мотив вселюдського страждання, натомість тема особистісного бажання притихає. Риторизм біблійного поета, спрямованого проти лиходіїв:

*Невже не схаменуться усі ті лиходії,
Що поїдають мій народ, начебто хліб їли* [19, с. 648], – вибухає у Шевченка гнівним осудом, але уже «людоїдів»:

*Коли вони, неситі
Гріхами, дознають?*

*Їдять люди, замість хліба,
Бога не згадають.
Там бояться, лякаються,
Де страху й не буде.
Так самі себе бояться
Лукавії люде [21, с. 260].*

Порятунок – у Бозі, підкреслює Шевченко-перекладач, вірний ліричному духові першотвору. Подібні міркування, на мою думку, можуть стосуватися також Шевченкової поезії під № 53, розпочатої діалогом поета з Богом:

*Боже, спаси, суди мене
Ти по своїй волі.
Молюсь, Господи, внуши їм
Уст моїх глаголи [21, с. 260].*

У псалмопівня подібну емоцію викликає «во-рожий гук», що доноситься, у Шевченкового ліричного героя «на душу» «встали» «сильні чужії».

Як слушно наголошує Леонід Плющ, діалогічність Шевченка є не що інше, як суто філософський розгляд проблем буття всебічно: і з різних поглядів свого «я» і очима інших, до читача включно. Парадокси художньої трансформації у Шевченка мають саме філософську підпорядкованість, проводячи в найширшому плані таких проблем, як безвинна вина, вина і кара, покута, доля, нарешті – центральне питання Шевченкової філософії – проблеми теодицеї¹ в релігійному плані й проблеми соціальної, національної...» [10, с. 10]. Погоджуємось також, що «поезія Шевченка існує на стику як продукт різних кодів» [22, с. 208], або, як пише Е. Соловей, «тут відкривається звабливий шлях проникнення значно глибшого: у ті глибинні смислові рівні, що присутні у духовному світі людини як невербіалізовані і ведуть від свідомості до підсвідомості, «від стереотипів до первісних міфів» [15, с. 98].

«Давидові псалми» Тараса Шевченка, як і вся його творчість, – «різнокодові». Переважають у циклі всенародно благальні пісні; наявні твори історично-повчальні; «різного роду моління» [термінологія подається за: 19, с. 618], а вірш під № 136 являє собою «псалом – гімн Сіонові», та переконує також і Віра Сулима в тому, що Шевченків цикл – «це передусім гімн Богові... (Псалом 149)», ...що «Шевченко ставить у пряму залежність спасіння людини, народу, держави від суду Божого... (Псалом 81)» [16, с. 201]. На думку дослідниці, у Псалмі 1 наш поет передає міркування, що «Суд Божий неодмінно визначить справедливую долю і тим, хто ходить в законі Господньому, і тим, хто стає на путь зла». Київська дослідниця проаналізувала Шевченків цикл із взірцевою науковою сумлінністю. Від її гармонійно злагодженого тексту нелегко відірватися. З нею не можна не

погодитися в тому, що «поета вражають зло, лицемірство, сваволя, що панують у світі. Він то докоряє земним владикам: «Доколі будете стяжати і кров невинну розливати людей убогих? А багатим судом лукавим помагати?» (Псалом 81), то гірко допитується у Бога:

*Допоки, Господи, лукаві
Хваляться, доколі –
Неправдою? Твої люди
Во тьмі і неволі
Закували... добро Твоє,
Кров'ю потопили,
Зарізали прохожого,
Вдову задавили... (Псалом 93) [16, с. 201-202].*

Не менш вагомим для «великого шевченкознавства» є спостереження, фіксоване у книзі «Біблія і українська література»: через 5 днів після перекладу «Псалмів Давидових», 24 грудня, Шевченко завершив альбом («Три літа» – Н. В.) віршем «Як умру, то поховайте», що пізніше уславився під назвою «Заповіт». Вірш цей за багатьма ознаками виростає із традиції псалмової, його інтонації звучали вже в рядках «Псалмів Давидових» (називаються «Псалом 132», «Псалом 12», «Псалом 53» – Н. В.) [16, с. 202]. Глибокий ліризм Псалтиря, осмислений шевченкознавцем, навіює їй воістину провіденційні слова: «Передчуваючи якісь лихі зміни в житті, співець – пророк готується в далеку дорогу до самого Бога, а землякам залишає заповіт – повстати проти катів і здобути волю й щастя» [16, с. 202-203].

Майстерність «Давидових псалмів» по своєму прочитує Віктор Радущкий (цитую): «Шевченко вибирає псалми для переспіву зовсім не випадково. При ретельному вивченні всього корпусу псалмів впадає в очі те, що Псалтир має своєрідний «голографічний» характер. Тобто у кожному псалмі можна знайти у концентрованому вигляді ті образи та ідеї, які з'являються в інших псалмах, так би мовити, «розгорнуто». Це, до речі, об'єднує збірку творів легендарного Псалмопівця із творчістю самого Шевченка, яку теж вирізняє цікава особливість, помічена М. Коцюбинською, «Шевченко залюбки повертається до одних і тих самих виразних образних характеристик – іноді свідомо, а то й, мабуть, використовуючи їх як готовий матеріал, який найточніше формує ситуацію...» [12, с. 127].

Іванові Франку випало першим розвинути перекладознавчу практику Тараса Шевченка. Це здійснено ним у циклі «На старі теми» книжки «Semper tiro. Збірник поезій. Львів, 1906». Засіб кореляції тут очевидний. Франко немовби тче власну тканку за узором Шевченка-перекладача. Цикл «На старі теми» із дванадцяти поезій відкритий переспівом зі «Слова о полку Ігоревім» і завершений авторською поетичною інтерпретацією трьох віршів Псалтиря. Сповнений воістину шевченківського дару перевтілення у програмній першій поезії циклу, глибоко особистісній і

¹ Теодицея (термін о. Мацкевича – Н. В.), боговиправдання – релігійно-філософське вчення, метою якого є зняти суперечність між вірою в божу всемогутність і справедливість та наявністю зла на землі.

«вірній», як учив М. Рильський, духові першотвору, психологічній і ліричній водночас, Іван Франко переможно руйнує «несхожість зображаного в оригіналі життя (людей, побуту, пейзажу, відносин тощо) з життям народу, на мову якого робиться переклад. «Особиста трагедія, поглиблена безпросвітно важким становищем у суспільстві, ...викликала іноді у поета глибоку скорботу і навіть відчай» [див.: 13, с. 38-39]. Так, подібно до інших українських митців-модерністів, в т. ч. блискучого орнаменталіста, автора «Слова о полку Ігоревім», І. Франко рятує себе СЛОВОМ, апробованим безсмертям національного підсвідомого, суголосного з відчуттям братів – реципієнтів:

*Вирядім ми слово до походу
Не в степи куманські безконечні,
А в таємні глибини сердечні,
Де кують будучину народу* [18, с. 148].

Можливо, дещо банальною є наступна думка, але знову і знову, на моє переконання, Франкові псалми віддунують сьогочасним днем:

*Потопчимо там полки погані,
Що летять на душу, як тривога,
Смагу сиплють з огняного рога
І кинджал ще обертають в рані.*

*Вирвім з коренем ту коромолу,
Що з малого гріх великий робить,
Що нечайно брата братом гноблять,
Щоб засісти з ворогом до столу* [18, с. 148].

Пристрасна і водночас глибоко суб'єктивна апострофа ліричного героя поезії «І»: «Чи ще мало в путах ми стогнали? Мало ще самі себе ми жерли? Чи ще мало нас у ликах гнали? Чи ще мало одинцем ми мерли?», – неочікувано для читача замінені тверджувальним і твердим, сповненим профетизму закликом у поезії «П»: переспіві першого псалма Псалтиря «Блаженний муж на лукаву / Не вступає раду...». Від Шевченкового наслідування «у всьому» тексту І Псалма Давидового, як вважає проф. Т. Мейзерська, тут залишився тільки талановито («вірною») схоплений дух першотвору. «Музика інша, ніж в оригіналі, але геніальність схвильованої сповіді – та ж, враження створюється те саме, отже – перекладач досяг своєї головної мети» [9, с. 66].

Поезія «Блаженний муж, що йде на суд неправих...» сприймається як така, що написана буквально на одному подиху. Її провідним акордом обрано епітет «блаженний»:

*Блаженний муж, що йде на суд неправих
І там за правду голос свій підносить,
Щоб безтурботно в сонмищах лукавих
Заціплі сумління їх термосить.*

*Блаженний муж, що серед гвалту й гуку
Стоїть як дуб посеред бур і грому,
На згоду з підлістю не простягає руку,
Волинь зламатися, ніж поклониться злому.
Блаженний муж, кого за теє лають,*

*Кленуть і гонять, і поб'ють камінням;
Вони ж самі його тріумф підготовляють,
Самі своїм осудяться сумлінням*

[18, с. 148-149].

«Геніальність схвильованої сповіді» властива також трьом знаменитим переспівам «Псалтиря» Ліни Костенко. При всій зовнішній формальній несхожості Т. Мезерська вважає найближчою до Шевченка її інтерпретацію І Псалма. Поетеса, як і Шевченко, використовує «протиставлення межею якого є закон і правда». Власне, такий же принцип ліричної структури не можуть не обирати усі автори, що працюватимуть в майбутньому над текстом Псалтиря. Але якщо в Шевченка «простежується ідентифікація із заданими біблійними універсалиями, то в Костенко, як і в Івана Франка прозирає цілком сучасна авторові конкретика – «душа у нього буде горобцем», «збіговиська облудні», «зміняє совість на харчі», «душа його у Бога на плечі»:

*А хто від правди ступить на півметра, –
Душа у нього сіра й напівмертва.
Не буде в ній ні сили, ні мети,
Лиш без'язики корчі німоти.*

*І хто всіляким ідолам і владам
ладен кадити херувимський ладан,
той хоч умре з набитим гаманцем, –
душа у нього буде горобцем.*

*Куди б не йшов він на землі і далі
доці розмиють слід його сандалій,
Бо так воно у Господа ведеться –
Дорога нищих в землю западеться!* [8, с. 216].

По-шевченківськи мужня кінцівка поезії не дає підстав сприйняти висновок Т. Мейзерської про те, що «поняття Закону Господнього в Костенко, очевидно, внаслідок осучасненої прагматики авторки дещо профанізується, змінюючись як межовими поняттями переступу, поняттями правди й совісті... Вельми цікавий інший момент: неявно Костенко прогнозує ще більш профанний і жорстокий контекст можливих національних інтерпретацій. Контекст деякою мірою тупиковий, кінцевий, за яким криється трагедія німоти як викупу гріха – зради» [9, с. 86].

Можливо, Ліна Костенко творила цикл поезій за Псалтирем, а не лише відомий триптих. В усякому разі, її Псалом 16 (порівняно із багаторядковим біблійним віршем), що містить всього 6 рядків, сповнений незвичайної напруги діалогу з Богом, благанням до Господа змилосердитися, геть усе перекреслити в людських стосунках, що були досі; змити гріх – зраду, яку ліричний автор твору так тяжко «одболів»:

*Єдиний Боже! Все обсіли хами.
Веди мене шляхетними шляхами.
І не віддай цим людям на поталу, –
Вони вже іншу віру напипали.
Одплач в мені, одплач і одболи, –
Вони ж моїми друзями були!* [8, с. 217].

Завершуючи триптих «Псалмом 22», Ліна Костенко знову змінює, як вчив М. Рильський, музику переспіву, дбайливо оберігаючи дух першотексту. Вона виливає словом непередадний біль душі ліричного героя, невтримний відчай, поєднавши його із глибокою вірою в єдино можливий, господній порятунок:

*Врятуй мою душу, Боже, благаю Тебе,
нездвиженного,
душу мою, самотньо, із лап собаки скаженого!
Я тихо молився, Боже, тепер я кричу вже
криком –
прикрий мою душу, Боже, щитом малим і
великим!
Не дай мені, Боже, власти на цьому
барвінку хрещатому, –
на всі свої покоління імення Твоє кричатиму!
Чи я завинив чим, Боже, чи я для того
родився?
Голос мій самотній об вуха Твої розбився.
Увесь я уже розлитий, мов чаша гіркого
трунку,
Далекі слова мого крику від снів мого
порятунку!... [8, с. 218].*

Складається враження, що своїм триптихом «Давидові псалми» поетеса випробовує на міць силу свого поетичного слова та власних авторських інтенцій. Обраний нею першотвір не тільки уможливив здійснення цього наміру, але й дав змогу витримати з належною гідністю цей високий іспит. Нелегко говорити про глибину і силу обдарувань Костенко-поета, про її Божий дар, як і сприйняти окремі докори їй у профанності чи чомусь подібному!

Навдивовиж точно оцінена П. Кулішем високість перекладознавчих досягнень Шевченкового циклу «Давидові псалми» зазвучала новою «музикою» у переспівах Псалтиря двома найбільшими українськими поетами пізнішого часу – Іваном Франком та Ліною Костенко. Франко у циклі «На старі теми» збірки «Semper tūro» репрезентував блискуче освоєну ним Шевченкову перекладознавчу практику, а творчі інтенції Ліни Костенко у її циклі «Давидові псалми» і неосяжні, і за своїм духом найближчі до першотексту Тараса Шевченка.

Література

1. Волков Анатолій. Алюзія // Лексикон загального та порівняльного літературознавства. – Чернівці : Золоті литаври, 2001. – С. 21.
2. Грабович Г. Шевченко як міфотворець: Семантика символів у творчості поета. – К. : РП, 1991. – 211 с.
3. Дзюба Іван. «У всякого своя доля»: Епізод із стосунків Шевченка зі слов'янофілами / Літературно-критичний нарис. – К. : РП, 1989. – 371 с.
4. Дзюба Іван. Бог, релігія, церква в житті і творчості Шевченка // Сучасність. – 2004. – Ч. 7-8. – С. 52-65.
5. Драгоманов М. П. Шевченко, українофіли й соціалізм / Літературно-публіцистичні праці: У 2-х т. – Т. 2. – К. : Наук. думка, 1970. – С. 7-133.
6. Забужко О. Шевченків міф України / Спроба філософського аналізу. – К. : Абрис, 1997. – 141 с.
7. Зимомря М. Перекладацька спадщина Івана Франка: панорамність культурного простору. – Січ. – 2011. – № 14. – С. 48-52.
8. Костенко Ліна. Вибране. – К. : Дніпро, 1989. – 559 с.
9. Мейзерська Тетяна. У роздумах про «блаженного мужа»: Псалом 1 в українському історико-літературному контексті // Наукові записки. Серія: Філологічні науки (літературознавство). – Випуск 64, ч. 2. – Кіровоград, 2006. – С. 83-90.
10. Плющ Л. «Причинна» і деякі проблеми філософії Шевченка // Сучасність. – 1979. – Ч. 3. – С. 9-10.
11. Псалтирь // Святе Письмо Старого і Нового Завіту: мовою русько-українською. Переклад П. О. Куліша, І. С. Левицького, І. Пулюя. – Лондон: Британське біблійне товариство, 1998. – С. 506-570.
12. Радущкий Віктор. Про деякі аспекти впливу Біблії на творчість Т. Г. Шевченка. Розгляд переспіву 81-го Псалма // М-ли конгресу Міжнародної асоціації україністів: Літературознавство / Упоряд. і відп. ред. В. Антофійчук. – Чернівці : Рута, 2003. – Кн. 2. – 359 с.
13. Рильський Максим. Мистецтво перекладу: Статті, виступи, нотатки. – К. : РП, 1975. – 343 с.
14. Сверстюк Євген. Остання сльоза // Україна. – 1989. – № 48. – С. 10-11.
15. Соловей Елеонора. Українська філософська лірика. – Київ, 1999. – 368 с.
16. Сулима Віра. Біблія і українська література: Навчальний посібник. – К. : Освіта, 1998. – 301 с.
17. Фрай Нортроп. Великий код: Біблія і література / Переклад з англійської Ірини Старовойт. – Львів : Літопис, 2010. – 360 с.
18. Франко Іван. Зібрання творів: У 50-ти т. – К. : Наукова думка, 1976. – Т. 3. – 447 с.
19. Хоменко І. Псалми // Святе письмо Старого і Нового Завіту: повний переклад, здійснений за оригінальними єврейськими, арамейськими та грецькими текстами. – Вид. Укр. Біблійного товариства, 1992. – С. 617-704.

20. Чижевський Дмитро. Історія української літератури: від початків до доби реалізму. – Нью-Йорк : Українська Вільна Академія наук, 1956. – 501 с.
21. Шевченко Тарас. Повне зібрання творів: У 12-ти т. / Т.1. Поезія 1837 – 1847. – К. : Наукова думка, 1989. – 525 с.
22. Шерех Юрій. Микола Ге і Тарас Шевченко: Мистець у відмінному контексті // Пороги і Запоріжжя: Література. Мистецтво. Ідеології: Три томи. – Харків : Фоліо, 1998. – Т. II. – С. 51-78.

Наталія Выгодованец

«ДАВИДОВЫ ПСАЛМЫ» ТАРАСА ШЕВЧЕНКО: ПОЭТИЧЕСКИЙ ЭХОЛОСОК ВО ВРЕМЕНИ

Аннотация. В статье рассматривается своеобразие переводческой практики Тараса Шевченко, а также отображение «гениальности его взволнованной исповеди» в переводах Псалтыри Иваном Франко и Линой Костенко.

Ключевые слова: теодицея, дух первотекста, диалог, разнокодовость.

Natalia Vygodovanets

«DAVID'S PSALMS» OF TARAS SHEVCHENKO: POETIC ECHO IN TIME

Summary. Special translating practice of Taras Shevchenko and echo of «genius of his uneasy confession» in resinging of Psaltery by Ivan Franko and Lina Kostenko are traced in the article.

Key words: teodiceja, spirit of original work, dialogue, different codes.

Стаття надійшла до редакції 11.03.2014 р.

Выгодованець Наталія Іванівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури Ужгородського національного університету.